

Betekenningsperikelen en de gemachtigde raadsman

Hoe zit het ook alweer met de onjuiste betekening van de dagvaarding en het al dan niet dekken van de nietigheid van de dagvaarding door aanwezigheid van de gemachtigde raadsman?

Sabine Pijl en Melissa Slaghekke¹

Betekenningsvoorschriften strekken tot bescherming van het belang dat zo veel mogelijk wordt voorkomen dat een verdachte buiten zijn schuld onbekend blijft met het feit dat een tegen hem lopende strafzaak ter terechtzitting aanhangig is gemaakt en dat hij als gevolg daarvan niet verschijnt en daardoor in zijn verdediging wordt geschaad. Niet-naleving van de betekenningsvoorschriften leidt in de regel tot nietigverklaring van de dagvaarding (art. 278 lid 1 Wetboek van Strafvordering, Sv). Art. 590 lid 1 Sv bepaalt echter dat de rechter de dagvaarding nietig kan verklaren indien de uitreiking van de dagvaarding niet overeenkomstig het bepaalde in art. 588 lid 1 en 3 Sv en een akte van uitreiking is opgemaakt (art. 589 Sv). Aangenomen wordt dat laatstgenoemde relativingsmogelijkheid de eerstgenoemde formele nietigheid verdringt.² De rechter kan nietigverklaring van een gebrekkig betekende dagvaarding achterwege laten als zich een omstandigheid voordoet waaruit blijkt dat de niet-verschienen verdachte tijdig van de terechtzitting op de hoogte was.³

Dat is logischerwijze het geval als een verdachte ter terechtzitting verschijnt: in dat geval dekt de verschijning de foutieve betekening van de dagvaarding. Datzelfde effect wordt echter niet bereikt doordat ter terechtzitting een op de voet van art. 279 Sv tot de verdediging gemachtigde raadsman is verschenen (vgl. HR 11 februari 2003, ECLI:NL:PHR:2003:AE9649, NJ 2003/390).

De Hoge Raad is zeer terughoudend met het relativeren van gebreken bij de betekening van de dagvaarding.⁴ Illustratief is een arrest van 29 maart 2011.⁵ In de casus die aan dit arrest ten grondslag lag, was sprake van een onjuiste betekening van de dagvaarding, omdat die – nu verdachte zonder woon- of verblijfplaats in Nederland was – aan de griffier had moeten worden uitgereikt. De advocaat had verklaard uitdrukkelijk gemachtigd te zijn om zijn afwezige cliënt ter terechtzitting te verdedigen. Desgevraagd had hij aangegeven dat zijn cliënt door hem op de hoogte was gesteld van de zitting. In lijn met de uitspraak van de politierechter oordeel-

de het hof dat, aangezien verdachte via zijn raadsman op de hoogte was gesteld van de zitting, er geen reden was om aan de onjuiste betekening consequenties te verbinden. De Hoge Raad maakte korte metten met die uitspraak en oordeelde dat de opvatting van het hof onjuist is dat de nietigheid van de dagvaarding wordt gedekt ingeval de verdachte via zijn raadsman op de hoogte is gesteld van de terechtzitting. Onder verwijzing naar zijn arrest van 11 februari 2003, ECLI:NL:PHR:2003:AE9649, NJ 2003/390 r.o. 3.5.1. en 3.5.5. stelt de Hoge Raad voorop dat een betekenningsgebrek niet wordt gedekt doordat ter terechtzitting een op de voet van art. 279 Sv gemachtigde raadsman is verschenen. Niet-naleving van de betekenningsvoorschriften leidt in de regel tot nietigverklaring van de dagvaarding, ook al volgt dat niet dwingend uit art. 590 Sv. Nietigverklaring blijft evenwel achterwege indien de verdachte ondanks het betekenningsgebrek ter terechtzitting is verschenen. Dit geldt volgens de Hoge Raad eveneens indien ter terechtzitting de raadsman van de aldaar niet aanwezige verdachte is verschenen en deze niet heeft geklaagd over het betekenningsgebrek (r.o. 2.3). De Hoge Raad verklaarde de dagvaarding alsnog nietig.

¹ Advocaten bij Cleerdin & Hamer in Amsterdam.

² Vgl. G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht* (Kluwer, 2014), p. 751.

³ Aantekening 2b bij art. 590 Sv (Pelsler).

⁴ Zie bijvoorbeeld HR 2 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH9919, 277, HR 29 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO4064, NJ 2011/395 m.nt. T.M. Schalken en HR 19 april 2011, ECLI:NL:HR:2011:BM0781, NJ 2011/195.

⁵ HR 29 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO4064.